Ч. 186 (14.083). Львів, вівторок 16. липня 1935. Rоzkładowa opłata opłacono ryczałtem. Рік LVI.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 504-060. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло". Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5·00 зол.
Чверть-річно 15·00 „
Піврічно 30·00 „
Річно 60·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ:
В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Чехословаччині 30 ч. к. — в усіх прочих краях по 7·50 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Шлеський сойм розвязаний.

Президент Р. П. розпорядком з 13 липня ц. р. розвязав з днем 14 липня ц. р. шлеський сойм. У звязку з тим маршалкові шлеського сойму Вольному доручили в мин. суботу на припоручення шлеського воєводи д-ра Гражинського розпорядок про розвязання сойму.

Людовці бойкотують вибори.

Вчора радив у Варшаві при співучасті 280 делегатів і численних гостей конгрес Людової Партії. Проводив колишній посол Малиновський, головний реферат виголосив кол. маршал сойму Ратай.

Виринули два становища, одно репрезентоване кол. маршалом Ратаєм, щоби людова партія збойкотувала вибори до сойму і сенату, друге репрезентоване кол. берестейським вязнем, кол. послом Савіцьким за участю у виборах у тих округах, де партія буде мати змогу перевести власних кандидатів. Подавляючою більшістю голосів 276 на всіх 280 конгрес одобрив становище кол. маршала Ратая.

Важливі політичні наради у Зл. Державах.

ЛЬОНДОН, 15. 7. ПАТ. З Вашингтону повідомляють: Президент Рузвельт перевів у неділю на маленькім острівці наради зі своїми прихильниками і противниками з демократичної партії. В цій нараді взяло участь 50 демократичних політиків, міністрів, сенаторів, членів палати репрезентантів, знавців та впливових льокальних діячів з південних і західних стейтів, що репрезентували головно ті стейти, які є в опозиції до Рузвельта. Метою нарад було погодити внутрі демократичної партії прихильників і противників нової програми господарської відбудови Рузвельта. Вислідів тієї конференції дожидають з найбільшим зацікавленням.

Шушніґ уже видужав.

Катастрофу спричинив дефект керми.

ВІДЕНЬ, 15. 7. ПАТ. Офіціяльний комунікат стверджує, що автомобільний випадок, якого жертвою впав канцлер Шушніґ з родиною, спричинив дефект керми і що ніхто не є в тому винуватий.

ВІДЕНЬ, 15. 7. ПАТ. Канцлер Шушніґ зовсім видужав і вчора пополудні приїхав разом з жалібним потягом, що супроводив тлінні останки його жінки з Лінцу до Відня.

Ювилейна залізнича вистава в Німеччині.

БЕРЛІН, 15. 7. ПАТ. В Нірнберґу відкрили вчора цікаву залізничу виставу, з нагоди 100-х роковин першої 7-кільометрової залізничої лінії в Німеччині з Нірнберґу до Бурт. Крім низки історичних і статистичних даних про німецькі залізниці, виставили ряд експонатів. Складаються на них льокомотиви і вживані від 1835 року ваґони на німецьких залізницях. Теперішня залізнича німецька сіть має більше як 60 тисяч кільометрів.

В Бельфесті вже спокій.

БЕЛЬФЕСТ, 15. 7. ПАТ. Вчора вечором дійшло тут до нових заворушень. Юрба напала на кордон поліції недалеко вулиці Йорк, перервала його та почала плюндрувати доми і підпалила кільканацять будинків. Поліція намагалася розігнати юрбу палками, але напасники виривали каміння з бруків та обкидували ними поліціянтів. Тоді поліція була примушена вжити стрільної зброї. Дві особи вбиті, коло 20 ранених. На місце подій завізвали військо й панцирні авта. Коло півночі поліція сяк так опанувала положення.

БЕЛЬФЕСТ, 15. 7. ПАТ. По трьох днях поважних заворушень нині від рана був у Бельфесті повний спокій. Загалом 5 осіб є убитих та кільканацять ранених. Одна ранена особа померла нині рано у шпиталі.

Заповідає нову революцію в Еспанії.

БІЛЬБАО, 15. 7. ПАТ. Кол. предсідник ради міністрів Азана виголосив на політичнім вічу, в якім взяло участь 45 тис. осіб, промову. Промовець заявив, що републиканська армія, яка вже поправді створилася, виступить проти проєкту конституційної рефоорми та виборчої ординації.

Міліон турків покине Румунію.

СТАМБУЛ, ПАТ. Турецький посол у Букарешті приїхав до Стамбулу, щоб обговорити подробиці перенесення до батьківщини турків з Румунії. Туреччина підписала з Румунією договір, на основі якого впродовж пять найближчих років музулмани покинуть Румунію і переселяться до Туреччини. Таким чином Туреччина придбає коло міліона нових громадян, які привезуть зі собою крім рухомого майна ще фонди з продажі своїх ґрунтів.

Довги Польщі доходять до 5 міліярдів.

В міністерстві скарбу відбулося засідання комісії державних довгів під проводом сен. Поплавського. Звіт про стан внутрішних довгів предложив сен. Лаврисевич, закордонних довгів пос. Голинський. Довги Польщі на 1. липня ц. р. сягали до 4,641.841.000 зол. супроти 5.691.647.000 зол. в дні 1. січня ц. р. Виходить, що в минулім році довги зменшилися на 49 800 000 зол. На спадок загального задовження вплинула головно сплата закордонних довгів, які зменшилися на 184 689.000 зол. до 3.180.725.000 супроти 3,345.414.000 зол. на 1. січня ц. р. Хоч закордонні довги зменшились, внутрішні довги зросли на 124.889.000 і 1. липня ц. р. сягали 1.481,121.000 зол. супроти 1.346,233.000 по день 1. січня ц. р.

Caveant consules!

Льоґіка фактів на Волині і її висновки.

Волинь, 12. липня 1935.

I.

Автор цих рядків має ще одну, дуже прикру й тяжку сатисфакцію: те, що передбачував і заповідав у своїх статтях про Волинь, здійснюється „йота в йоту". Згадатиб хоча статті зперед років про „балканізацію Волині", „четверте галицьке воєвідство", „зміцнення комунізму" і т. д. Ті, що в свій час ставилися до нашого голосу вороже, сьогодні переконуються, що ми казали правду. Переконалисяб у цьому ще більше, колиб знали всю правду, — число жертв, розміри матеріяльних втрат, а головно, колиб знали про дуже небезпечні психічні настрої.

На психічні настрої, на зловіщі симптоми жалю й огірчення, звертаємо особливу увагу тих, що повинні про це знати. І робимо це сьогодні з тих самих причин, з яких робили це й сім років тому: бо нам, українцям, залежить на нормальному ході життя й на можливості будуючої праці, двигнення наших мас із зубожіння й моральної деструкції. Місцева українська інтеліґенція низку років вкладала величезну працю, щоб запобігти цій деструкції, сіяній з одного боку радянофільськими угрупованнями, з другого боку деякими одиницями, які викинула на волинський ґрунт хвиля російсько-української революції і які не тільки не мають льокального патріотизму, не будучи місцевими, але й українську національну справу зробили предметом базарного торгу й власної наживи. Ті одиниці добре заробили, але Волинь понесла величезні страти: людським життям, здоровлям, майном та морально-суспільними цінностями.

Але найгірше, що сьогодні Волинь стоїть на порозі дальших неминучих потрясень. Тому-то ми й кличемо однаково **до обох сторін** — української і польської:

— **Caveant consules!** Волинь у небезпеці. Помилки минулих літ мусять бути негайно виправлені.

II.

Страшні помилки минувшини моглиб бути виправлені лекше, колиб можна було взагалі висловитись і спокійно ті речі передискутувати. Булоб краще, колиб польська сторона Волині не вважала себе за непомильну й вміла застосуватися до мудрої приповідки: „Audiatur et altera pars".

На жаль, цього на Волині нема, та найгірше, що Волинь навіть не має своєї трибуни, з якої моглаб сказати своє слово про її становище та способи направи його. Закриття цієї трибуни — маємо на увазі „Українську Громаду" — тепер дошкульно мститься.

Отже незалежне українське громадянство Волині, те громадянство, яке, як ми вже сказали, впродовж літ працювало над спрямуванням розбурханої революцією 1917-го року й комуністичними агентами української маси на шлях конструктивної праці в ріжних культурно-освітніх, господарських, спортових і церковних організаціях, — сьогодні може говорити лише чужими устами і то саме устами польської сторони

Сказане з приводу подій на Волині польськими часописами („Жиче Католіцке", „Волинь", „Дзєнь Добри" та інш.) подамо в наступній статті — голос „Часу" читачам „Діла" вже відомий. Тут ствердимо лише додатній факт: польська сторона занепокоїлася останніми подіями і бе на трівогу. Проте висновки з сумних фактів або неповні, або нельогічні.

Більше образово й льогічно висловилися делегати польських поміщиків з приводу подій по селах.

— Рссі, — сказав один (так нам передали). — хлоп мені кланявся, а тепер я йому кланяюсь здалека. А що буде з нами завтра?"

!!!

Якби там не було, а й польська й українська сторона глибоко пригнічені останніми подіями на Волині. І та й друга сторона задумується над причинами їх та над майбутнім укладом відносин, які покищо не настроюють оптимістично.

Щодо української сторони (кажемо про місцевих українців), то вона має відповідь ясну. Її можна передати в кількох словах:

Були „Просвіти", кооперативи, церковні брацтва, пластові гуртки (дуже добре зорганізований гурток напр. в Олександрії); відбувалися зїзди, курси, реферати, вистави; легальні політичні партії поволі, але з помітним успіхом, поборювали всі відтінки радянофільства. Поборювали не фізично, а ідеольогічно й конструктивною працею та наближенням церкви до мас, щоб збільшити її моральний вплив й протиставити його аморально-безбожницькій роботі.

Згадані вище одиниці, які дісталися сюди для прожитку та — на лихо — хотіли перейняти керму всього життя, — не маючи моральних атутів до здобуття собі довіря здорових провідних елементів села, почали клеветати на них, очорнювати, доносити, провокувати кого слід до закривання місцевих установ і організацій, щоб на порожньому місці створити свої власні станиці, як інструмент своїх впливів і джерело власних достатків.

І та робота їм удалася. Замість того, щоб зібрати провідників культурно-освітніх, церковних, господарських та фізично-виховних організацій і обміркувати шляхи й засоби спільної праці для національного добра, безсовісні люди раділи, коли згадані клітини позитивної праці були в цілості чи частинно ліквідовані а випробована й досвідчена місцева інтелігенція, що була правдивими батьками мас, усунена від виховного впливу на них. На румовищах почалась будова нових організацій зі жменькою інтелігентів, які ні звязку з селами, ні впливу на маси не мали. Здобути їх теж не могли, бо не приступали до них безкорисною працею, а пустими словами, яким наш селянин згори не вірив, та швидко зовсім здискредитувались, промовляючи в імені мас — фальшиво.

Такими шляхами здобути собі симпатії народу той гурток української інтелігенції не міг й вся його акція на цілому фронті збанкрутувала.

Але сталося щось гірше. Маси, позбавлені здорового впливу місцевої інтелігенції, пішли самопас хто куди. А молодь, що від 12—13-го року життя виростала за останніх 6—7 літ без цього впливу, опинилася в сітях національного або соціяльного радикалізму й екстремізму. Інакше і бути не могло: радикалізм мав перед собою чисте поле діяльности і не стрічав ніякого ідейного суперницького рівноважника.

Отже сталася трагічна помилка: не сповнилася, бо не могла сповнитися, надія згаданого гуртка одиниць взяти в свої руки дико виро́слу українську молодь після усунення в кут української інтелігенції. Ріжні вибрики цієї молоді, яка вже загрожує не тільки чужим, але й своїм, є наслідком згаданої страшної помилки.

Другою помилкою була надія польської сторони „говорити з масами понад головою місцевої інтелігенції". Ніде цього на світі не було. Не буде й на Волині. Скрізь і всюди маси кермуються національним інстинктом і йдуть лише за своїми людьми, до яких їх тягне кров і серце, і до яких можуть мати довіря, знаючи їх не з їх слів, а з їхньої довголітньої праці.

Хто вважає, що дійде до порозуміння з волинськими українськими масами понад головою місцевих українських інтелігентів, той ніколи цього порозуміння не осягне.

Поки при кермі на Волині була місцева інтелігенція, ні на Ковельщині, ні на Любомльщині, Луччині, Дубенщині та в інших місцях не було того, що діється сьогодні. Тільки місцева українська інтелігенція може виховувати маси й унормувати життя.

Висновок із цього ясний для кожного, хто уміє бачити дійсність і льогічно думати.

Senex.

Проти ревізіонізму чи проти меншин?

Букарешт, 10. липня 1935.

У Букарешті відбулася цікава вистава, організована найбільшим румунським щоденником „Універсул", „проти мадярської ревізіоністичної політики". Становище названого щоденника супроти національних меншин у Румунії, та українців зокрема, подібне до польських „Кур'єрків"...Тому й не диво, що вистава звернена проти мадярів, занялась також „українським питанням".

Не зважаючи на щорічні заяви Української Національної Партії в Румунії, що її заміри льояльні, ба навіть, що вона засаднично „проти ревізіонізму, який має на цілі поновне поневолення народів", не зважаючи на всі інші миролюбні українські виступи, румунська провідна преса все повна брехливих доносів на мирне українське населення. Під впливом тієї преси влада всякими способами унеможливлює діяльність наших просвітних установ на Буковині.

Таке завдання мала й остання вистава. Матеріял тієї вистави, це в першій мірі статистичні діяграми, географічні, геополітичні та етнографічні мапи, часописи та фотографічні знимки. Розуміється, що особливу увагу звернули на мадярську ірридентистичну літературу та на способи ведення мадярської пропаганди, — почавши від почтових марок до великих літографічних картин включно.

Для збільшення того матеріялу аранжери вистави додали ще мадярську пресу в Семигороді, де можна надибати такі чуда як.. буковинські часописи, а між ними український щоденник „Час" (виставлений у двох примірниках, щоб настрашити неознайомлених його великим накладом!!). Крім бесарабських російських та жидівських часописів всунули сюди хитрі організатори ще малий „Добруджанський Глас".

Ті подробиці вказують на способи ведення протименшинової акції. Подивляли ті винаходи

ВАСИЛЬ МАКОВСЬКИЙ. 10)

ҐМІНД.

ТАБОР УКРАЇНСЬКИХ ЗБІГЦІВ І ВИСЕЛЕНЦІВ У ЧАСІ СВІТОВОЇ ВІЙНИ 1914—1918.

Спогади зперед 20-ти літ.

Організація таборової адміністрації була добра, бо нескладна. Кожний барак мав наставника, так званого „Бараккенкоманданта", які виходили здебільша з військових підстаршин-видужників, суперарбітрованих та інтелігентних селян і міщан. Вони відповідали за домашній порядок життя в бараці і були винагороджувані. Від енергії і чемности такого баракового передовика залежав у великій мірі не лиш зовнішній лад в бараці, але й його етичне життя. Таким бараковим передовиком в одному бараці другої секції (числа не тямлю) був селянин („підвода") Гринь Біраковський. Як довго він там перебував, барак давав ілюзію родинного життя у більшому розмірі і як то кажуть — світив чистотою зовнішньою і внутрішньою. Там не було сварок, там не було лайок, проклонів, бійок, Гриня всі слухали як батька, а коли він що наказав, нікому і в голову не приходило противитись. Треба було бачити, як він розділював страву, як наглядав порядків. Досить сказати, що за його перебування лютився в таборі пятнистий тиф, а в його бараці не було одного припадку захворіння. Хто в неділю чи свято не пішов до церкви на богослуження, мусів перед ним виправдатися. Але він захворів, дали іншого передовика, а Гринь відтак став „ординансом" в бюрі посередництва праці. Однак, це був між бараковими передовиками — білий крук. Саме з ними — з тими бараковими передовиками — мала таборова управа найбільш клопотів і їх безнастанно змінювала. Майже кожний другий з них уважав своє становище за варстат до матеріяльної ,а то й і моральної експльоатації підданих його нагляду виселенців.

Що вісім бараків творили секцію, котрій проводив окремий наставник, так званий „секціон" („Sektionsleiter"). — З тими теж були великі і безнастанні труднощі, бо й вони з правила дбали більш за свою кишеню, ніж за порядки в секції і за лад у бараках. Таких секцій було в таборі 20.

Над ними стояли таборові „інспектори", котрі під орудою старшого інспектора (так званого „оберінспектора") творили в таборі так сказатиб першу адміністраційну інстанцію. Вони мали в девятій секції своє окреме бюро, майже в середині цілого табору, і тримали адміністраційний, побутовий, харчевий, обичаєвий, санітарний нагляд над цілим табором, поділений в той спосіб, що на кожну секцію припадав один інспектор. Йому підлягали всі баракові і секційні передовики. Вони також вирішували всякі спори і сварки поміж виселенцями у своїй секції. Від їх вирішення йшов відклик до управи. Але до такого відклику рідко коли доходило, від часу, як інспекторами стали інтелігенти-українці. Спочатку були ними майже самі німці, яким добро наших виселенців менше лежало на серці, ніж їх власне. Роля таборових інспекторів формально невелика, мала по суті, для добра табору і виселенців, величезне значіння. Вони одні були в безнастанній стичности з масами виселенців і знали всі їх бажання, потреби і хиби. Мали чутке вухо на всі їх болячки, а ще більш зірке око на всілякі харчеві і магазинові зловживання. Не були демагогами, не потурали пустотам ні каверзам, а ще менш примхам вередливих бурліїв та інтригантів, не заходилися в ніякі бридні, не покривали ледарств і мерзенств, словом — були на своєму місці, хоч це не було легке діло. Виставлювали себе на неласку і зле око не тільки з боку чужих, але й своїх і за свою найліпшу волю і доброзичливу для народу працю, нераз їм приходилося почути щось гірке і болюче. Зате мали повне довіря виселенецьких мас і — невеличку матеріяльну платню. Носили ґранатовий однострій. На маси селян мали такий знаменний вплив, що коли табор минувся без поважніших заколотів і бешкетів ,то в цьому їх львина заслуга. Визначнішими між ними були: Антін Бабій, Дмитро Бедзюк, Іван Ворончак, Дмитро Василик, Рудко Василь і Теодор Сивак. Старшими інспекторами („надінспекторами") були: Дмитро Луканюк і Григорій Фединський, оба для табору високо заслужені. Та годі на цьому місці поминути мовчки тії часи, коли одніським надінспектором в таборі був німець Зомер Бавер. Була це проворна, облеслива і діявольски хитра штука. Віденець родом, невідомого набору і звання, прийшов він до табору з самого початку і так вмів добувати ласки в барона Чапки, що небавом став його вухом, оком і рукою. Зосередив у своїх руках всі нитки таборового життя, підпорядкував собі безоглядно всіх своїх довіо-

„Універсула" чужі політичні діячі, а краеві просвітні організації, що відвідали з обовязку ту виставу, дістали відповідну літературу про національні меншини.

Для нас цікавий статистичний відділ вистави: бо тут виставлені висліди перепису населення, що відбувся у 1931 році. Статистичні дані про українців у Румунії та зокрема на Буковині, були часто поміщувані по часописах, однак все пристосовані до обставин.

Коли порівняти вислід офіціяльного перепису до тих чисел, що їх подають наші джерела, то покажеться величезна ріжниця. Та ріжниця зрозуміла, коли пригадаємо обставини, серед яких був ведений перепис та розбиття заг. числа укр. населення на ріжні малі „народности": Так на „малоросів", „рутянів", „руснаків", „гуцулів" („гуцанів"), „всяких інших", а коли подобається, то й трохи на — українців! Воно трохи пригадує номенклятуру, прийняту на Лемківщині чи Поліссю, тих усіх „кресових", „тутейших" і т. д.

З усіх виставлених статистичних карт румунського Демографічного Інституту вибрав я наступні статистичні табелі, що цікавлять нас більше:

Населення в Румунії 1930 р.:

Румуни 73,1 проц., мадяри 7.9 проц., жиди 4.3 проц., німці 4.0 проц., **рутени 2.6 проц.**, болгари 2.2 проц., росіяни 2.1 проц., турки 1.3 проц., інші 2.5 проц.

Бесарабія: румуни 63 проц., „рутени" 18.9 проц., жиди 4.0 проц., німці 2.0 проц., інші 12.1 проц. (москалів навіть й не згадали!).

Буковина: румуни 52.6 проц. „рутени" 30.8 проц., німці 5.9 проц., жиди 4.0 проц., мадяри 2.7 проц., інші 4.0 проц.

Назва „українці" приходить лише при статистиці народин і смертних випадків щодо окремих національностей. Вислів „рутян" радо вживають не тільки уряд і преса, але й учені. Його оправдують назвами зі старих австро-угорських німецьких та французьких етнографічних мап. Або подають таке вияснення: „Українці це народність, що живе у т. зв. Радянській Українській Републиці. Решта „споріднених славян це русини на Закарпатті, русіни в Польщі та рутяни в Румунії". Таке наукове (!) вияснення давав черaз п. Ромул Киндя, професор історії у черновецькім університеті.

Не дивниця, що й ця вистава вивісила самі старі передвоєнні мапи, на котрих пишаються ріжні вислови на те саме поняття. У старих німецьких етнографічних мапах K i e p e r t, Berlin 1876 р., A u e r b a c h 1890 р., Langhaus 1912 р.) стоїть вислів „Ruthenen", „Rusnijaken", „Kleinrussen". У старих мадярських мапах: Dörre Jenö 1910, Graf Teleki Pal 1910 р. стоїть назва Ruthenek і т. д.

Покликуючись на ті старі етнографічні мапи, встановили румунські вчені раз на все наукову назву r u t e a n для того „славянського населення, що живе на бувших східних землях Австро-Угорщини.

Коли маємо до діла з тенденцією робити українське населення під Румунією на кілька племен і доказати його „щезаючу меншість", то з другої сторони знову маємо заходи штучно збільшити число румунів. Служать для цього теж терпеливі статистичні обрахунки й табелі.

Згідно з одною мапою „румунські етнографічні границі за Дністром" румунське (молдаванське) населення в Росії (значить в полудневих повітах України) має лише 249.710 душ. Сусідня мапа вже не така скромна. Її автор Александр Ноур охрестив свою етнографічну мапу „Трансністранія" і подав у ній, що в тих полудневих повітах України живе аж 1,000.000 румунів. Така нагла зміна румунської експансивности на сході Дністра знаменито характеризує вартість всієї румунської статистики.

І про Буковину не забули. Довідуємося, що число українців є видумане там небіщиком — австрійським урядом. Колиж нині живуть там українці, то це еміґранти з Галичини. А саме були дві такі еміґраційні хвилі: одна „рутянська", що появилася зараз по передачі Буковини у користь Австрії (1774), та друга „гуцанська" (!!) — значить гуцульська хвиля впродовж XIX. століття. Наслідком отих то іміграційних припливів число румунів мало зменшитись у користь українців.

Подібно твердить один добруджанський середнешкільний учитель К. Братеску, також „знавець" буковинських відносин. Отой „спец" із Констанци твердить, що на Буковині живуть „двоякі рутени". Перше „рутенізовані румуни" та потім аж „правдиві рутени". Коли в р. 1774 на Буковині жило 63.700 румунів, а лише 8.400 „рутянів", то в р. 1910 на 273.126 румунів було всього тільки 313 „рутянів"!

Подібним обчисленням ущасливила та вистава й мадярів, яких поділила на дві частини: 1) правдиві мадяри та 2) „секлери"! Біда хоче, що якраз ті „секлери" є найзапеклішими мадярськими патріотами.

Щоби розповсюднити ті ревеляційні інформації, аранжери розділили виставовий матеріял на кілька частин, які обвозять по всіх закутинах держави. Одна така частина прибула й до Черновець, щоби переконати місцевих українців, що вони взагалі — не існують...

Д-р О-ко.

ЗА ПРАКТИЧНЕ ВИХОВАННЯ.

В останнім часі в українській пресі доводиться нерідно читати статті про кооперацію нашого ремісництва, розбудову нових верстатів праці, фахову освіту, розбудову виробництва тощо. Кожний автор підходить зі свого становища — чисто орґанізаційного, кооперативного, купецького, чи то у формі заклику і заохочування „творити" нові підприємства і нові варстати праці.

Притім збувається кількома загальними фразами питання технічного знання, вишколености потрібних кадрів людей у всякому ремісничому варстаті і підприємстві. Між тим це питання є чи не угольним каменем цілої проблеми розбудови нашого промислу. Техніка кожного виробництва тепер пішла так далеко, прибрала такі ускладнені форми, що без добре вишколеного, кваліфікованого робітника ніяке виробництво не може просперувати, а тим більше конкурувати з іншими підприємствами фінансово і технічно забезпеченими чи то державною підтримкою чи своїм приватним капіталом.

За час цілого минулого століття на всіх, без винятку, просторах українських земель, бачимо постійний занепад старих форм ремісничої освіти. Спеціяльно на Правобережжі завдяки російській політиці нищення міщанства — як основи місцевого (значить українського) самоврядування міст — прийшло і нищення цехових орґанізацій. І коли на Заході шляхом еволюції цехове вишколення замінялося сіткою ремісничих шкіл — у нас або цих шкіл не творено, або творено для інших — не українців, як це власне було на західньо-українських землях. Наслідком того, був цілковитий занепад рівня технічного вишколення ремісників і кваліфікованих робітників.

Гасло боротьби за українське шкільництво йшло у нас звичайно у напрямку здобути школи найвищого типу та ще й гуманістичних наук, тоді як школи нижчого типу та ще фахові довгий час залишалися в тіні. Наслідком того є, наприклад, так сказатиб, дивне явище, що в середньому приватному шкільництві Галичини нема жадної реальної школи! А між тим саме з реальної середньої чи технічної школи можна більше сподіватися орґанізаторів технічного виробництва, ніж зі шкіл (гімназій) клясичних.

Минулі хиби тяжко направити. Потрібно творити нові кадри людей — робітників та орґанізаторів фахового знання. Де їх узяти?

За звичайну рецепту в нас подають раду вчитися у своїх найближчих сусідів, у той час, коли і в них роблять старання щойно „доганяти" Европу.

Щоби успішно боротися з найближчою конкуренцією, треба передовсім перевищувати а не лише дорівнюватися. А тому потрібно здобути знання, (саме знання, а не лише диплом) у першорядного джерела і то не конче у вищих школах а може у більшій мірі, у нижчих фа-

---

чивих, баракових і секційних передовиків і інспекторів і всі вони трималися його. Від нього тоді залежала роздача одежі, обуви, шмаття, соломи, всього. Він виказував скількість виселенців, їх запотребування, вивінування, він — контролював харчі! Ішли про нього всілякі чутки, сипались жалоби, та не було кому ними займитися. Довіря його у барона Чапки було незахитане. Як д-р Билинський прийшов до табору і з таборовим життям дещо запізнався, став тому панкові уважніше приглядатися. І — хоч як він почував себе безпечним в тіні барона, хоч як був обережний і знав вміло прятати в воду кінці своєї роботи, остаточно мусів з табору забиратися і радіти, що сам забирається... З таких самих причин і майже рівночасно з ним покинув табор буковинець інспектор Цопа, а інші інспектори доброхіть подякували за цю „невдячну" службу.

Тимчасом в таборі між виселенцями появилися світські і духовні академики. Те все склалося разом і якось так сприятливо, що зреорґанізовано тоді весь інспекторський апарат, а інспекторами стали майже виключно українці, самі інтеліґенти. З тієї пори інспекторський збір творив у таборі дуже поважну і хосенну адміністраційну ланку.

До тих офіціяльних і неофіціяльних провідників, що стояли при кермі ґміндівського таборового життя, осінню 1916. року придала доля ще одну, під кожним оглядом визначну силу — д-ра Льва Ганкевича, що до війни був в Городку адвокатом. Увійшов у таборове життя з днем 1. жовтня 1916. року як провідник бюра правних порад для людей, та особистий дорадник і помічник таборової управи. Цей офіціяльний характер був лише формальною приключкою для виправдання приходу д-ра Ганкевича до табору. Цей прихід був необхідний з огляду на внутрішнє розладдя в таборі між одиницями і групами, яке доходило вже до таких границь, що спинювало суцільність властивої праці і — з огляду на конечність скріпленої чуйности, якої в тому часі вимагала захитана доля цілого табору. Формально і д-р Ганкевич не належав до тісної таборової управи; суттєво — так! Його глибоке знання, бистрота ума, безумовна правота і трудяща рука, важко і хосенно дали себе почути на терезах таборового життя від жовтня 1916. р. по сам кінець табору. Та поле і заслуга його властивої діяльности належать більш до культурно-орґанізаційної площини внутрішнього життя виселенців, ніж до таборово-адміністраційної. Але помилявся би, хто думав би, що вплив його думок і праці не сягав до самих найтайніших нетрів таборової адміністрації.

Говорячи за таборову управу в ширшому значінні, годі поминути без окремої згадки особу покійного нині д-ра Івана Ціпановського. Хоч як лікар, відтак заступник верховного лікарського шефа д-ра Редера, точно беручи до таборової управи теж не належав, проте в таборі був такою маркантною і у своїх поглядах праці визначною людиною, що з його все умотивованими думками управа поважно числилася і не було випадку, щоби його все для добра і хісна виселенецьких мас продумані проекти чи вимоги управа знехтувала

(Продовження буде.)

ховних, які дають практичні знання і джерело заробітку. Знаємо, про це писалося у нас не раз, особливо в останні роки. Та якось все так складається, що ті щасливі одиниці, які мають змогу вчитися закордоном, вкінці кінців вступають на фільософічні і загалом гуманітарні, найбільше природознавчі (чисто теоретичні!) факультети університетів і борони Боже, оминають всякі фахові школи якогось там „нижчого“ типу. І так постійно збільшуються кадри безробітної, зневіреної та інертної інтелігенції.

Коли кажемо, що фахові знання треба здобувати у першорядного джерела, то маємо на увазі передовсім власні школи, заосмотрені у найкращі учительські сили і приладдя. Та коли цього нам бракує, то потрібно посилати молодь до першорядних шкіл за кордоном. У наших відносинах такими можуть бути школи німецькі і чеські. Справді, там рівень уже найнижчих ремісничих фахових шкіл стоїть дуже високо з поділом на ріжноманітні спеціяльности. Слідкуючи за мистецькою сторінкою ремісничих шкіл у Чехії, автор цих рядків може ствердити, що тут ставляться вимоги дуже високі. Наприклад, у школі мулярських майстрів вимагається не тільки рисунку деталів будинку та ріжних конструкцій (м. ін. і залізобетонових), але цілих проектів невеликих будинків. У кравецькій школі вчать історію одягу і рисунку крою, так що кожний молодий кравець тепер нарисує вам елегантним рисунком крій вашого вбрання чи сукні. В теслярській школі проектують меблі усіх стилів і найновішого конструктивізму і т. д. Загально можна сказати, що в найкращих ремісничих школах центральної і західної Европи прагнуть до злиття ремісництва і промисловости з мистецтвом, та знищити той розрив поміж „вищим“ мистецтвом і „нижчим“ ремісництвом, яке запровадило XIX. століття.

Супроти того, не можемо погодитися з поглядами п. І. Билини („Діло“, 1935, ч. 166), де шановний автор домагається, щоби „наші письменники, критики і мистці прилюдно заявили, що нині є для нас важніший промисл..“ ніж всякі там мистецтва, література, що, мовляв, поширюють „безплідний ідеалізм“. Очевидно наші письменники дадуть відповідь на таке ставлення цілої проблеми.

Скажемо лише кілька слів про мистців і пластичне мистецтво. Якби шановний автор слідкував за розвитком українського модерного мистецтва бодай останнього десятиліття, то переконався би, що воно не тільки не було „ідеалістичним“, але саме боролося з цим напрямком. Власне наші передові мистці, критики і мистецтвознавці одні з перших, і то вже давно кинули гасло „направити наш світогляд і психіку“ — як це хоче тепер робити автор згаданої статті з дня 26 червня ц. р.! Цей самий автор протиставляє мистців, критиків, письменників — економістам, промисловцям і політикам. Одні, мовляв, безплодні „ідеалісти“ — другі реалісти, практичні будівничі кращої будуччини народу.

За прикладами непотрібно далеко ходити. Розвернім відділ „Україна“ Україн. Заг. Енциклопедії і пошукаємо там інформацій про українську промисловість. Чи багато його знайдемо в економічних оглядах? Натомість радимо заглянути до відділу мистецтва і там під оглядом „Ужиткове (виробниче) мистецтво“ читач знайде далеко більше матеріялу саме про промисловість — ткацьку, керамічну, шкляну, ювелірну і т. д. З цих самих оглядів можна переконатися, що всі ремісництва (і наймодерніша промисловість) вийшли саме з тих праць, що в найстарші і найновіші часи мають назву **мистецтво.** Та вся біда в тому, що деякі економісти, політики і т. д. не вважають потрібним заглядати до важних для них праць саме з мистецтва. Більше того, вважають мистецтво навіть за якесь гальмо для розвитку промислу! Такий погляд, безсумнівно, перестарілий. Між тим у поступових країнах Заходу він уже давно перейдений, завдяки новітнім школам, що встигли дати численні кадри нових робітників, ремісників і техніків. Для цього у школах усіх типів давно вже введені ручні праці і значно підвищені вимоги рисунків, креслення і т. д. Були введені.. Були введені і в наших школах. Були введені.. вле як виконуються і яке відношення до них ролдичів, учителів, громадянства? Про це ліпше не казати. В найкращому разі відношення насмішливо-поблажливе! А яку величезну вагу прикладають саме до цього навчання інші народи — найкраще свідчать конґреси ужиткового мистецтва і мистецького виховання з їх виставками шкільних праць. Досить сказати, що найбагатіші і найбільш „аристократичні“ народи і краї (передовсім Англія, Швайцарія, Швеція) мають найкраще ведені практичні ручні праці, що у нас мали би хіба назву „чорної праці“. Хіба потрібно дітям льордів, швайцарських багачів і шведських інженерів вчитися цієї „чорної праці“? Так! потрібно, щоби пізніше бути справжніми організаторами ремісничого і промислового виробництва, щоби добре розуміти потреби і вимоги ремісника і робітника, щоби піднести їх на вищий культурний і матеріяльний рівень і нарешті, щоби не проголошувати маніфестів про непотрібність мистецтва у промисловости..

Власне тими ручними працями у школі поступенно перетворюється ота „психіка і світогляд“, яку дехто хоче нараз змінити одним маніфестом письменників, критиків і мистців..

Потрібно цю психіку витворювати у дитини з малих років, заінтересовуючи її ручними працями, які містять у собі зародки та перві стки техніки, природознавства, виробничих процесів, механіки і т. д., вчать пошани до праці, винахідности, творчости і нарешті дисципліни і точного думання.

А що у нас зроблено в цьому відношенні у позашкільній освіті? Чи хоч один дитячий часопис (а є тепер їх у нас чимало) завів у себе систематично ведений відділ ручних праць із відповідними додатками взірців праць з паперу, дерева, металю та ін.? Нема в нас також систематичних підручників ручних праць для дітей ріжного віку і старшої молоді! А між тим наші мистецькі скарби в галузі саме ужиткового мистецтва старого і народнього (селянського) дають можливість витворити чудові зразки практичних ручних праць, що можуть мати далекосягле значіння для виховання нових кадрів молоді більше практичних, технічно ліпше підготовлених і в той же час національно свідомих.

Володимир Січинський.

Повіт Городок у світлі статистики.

Головний Статистичний Уряд подає такі числові дані про повіт Городок на основі перепису населення з 9. грудня 1931 р

ПРОСТІР, ЗАГАЛЬНЕ ЧИСЛО НАСЕЛЕННЯ І ВОЛОСТИ.

Простір городецького повіту 888,8 км. кв. Загальне число населення 85.007 без війська по касарнях, мужчин 41.635, жінок 43.372. Густота населення на км. кв. припадає 95,7. У повіті є дві міські громади, 8 волостей, 68 сільських громад і 351 місцевостей.

ПОДІЛ НАСЕЛЕННЯ ЗА ВІРОІСПОВІДАННЯМ.

По містах жило 15.486 осіб, з того 7.435 мужчин. За віроісповіданням проживало **5.166 греко-католиків** (33,4%), 6.347 римо-католиків (41,0%), 3.918 жидів (25,3%) і 52 інших (0,3%).

По селах жило 69.521 осіб, з того 34.200 мужчин. З того було **51.520 греко-католиків** (74,1%), 16.061 римо-католиків (23,1%), 1.064 жидів (1,5%), 833 інших (1,2%).

МАТІРНА МОВА.

По містах **як матірну мову українську подало 818 осіб (5,3%), руську 2.227 (14,4%), себто разом нашою мовою говорило 3.045 осіб (19,7%),** польську мову 9.990 (64,5%), жидівську з гебрайською 2.392 (15,4%), 36 іншою (0,2%).

По селах **як матірну мову українську подало 19.377 осіб (27,9%), руську 25.390 осіб (36,5%), себто нашою мовою говорило 44.767 осіб (64,42%),** польську мову 23.238 (33,4%), жидівську з гебрайською 583 (0,8%), 837 іншу мову.

ГРАМОТНІСТЬ.

По містах вміло читати і писати 10.190 осіб (85,2%), тільки читати 45 (0,4%), не вміло ні читати ні писати 1.716 (14,3%).

По селах вміло читати і писати 31.052 (62,6%), тільки читати 204 (0,4%), **не вміло ні читати, ні писати 18.197 осіб (36,7%).**

МЕШКАНЕВІ УМОВИНИ.

По містах: мешкальних нерухомостей 2.426; мешкальних будинків 2.500, з того: деревляних 1.736 (69,4%), мурованих 745 (29,8%), з вогнетревалим накриттям 1.640 (65,6%). Загальне число кімнат у помешканнях 6.672; пересічне число кімнат на помешкання 2,1, пересічне число осіб на кімнату 2,3. Однокімнатних помешкань по містах було 728 (22,4%); двокімнатних 1.898 (58,4%), решта припадає на три-, чотирокімнатні і більше.

По селах було 11.903 мешкальних будинків, 12.420 помешкань і 21.858 кімнат. Однокімнатних помешкань було 4.582 (36,9%), двокімнатних 6.723 (54,1%), решта припадає на трикімнатні і більше. Пересічна кількість кімнат на помешкання 1,8, пересічна кількість осіб на кімнату 3,2.

ДЖЕРЕЛА ПРОЖИТКУ.

З хліборобства проживало 63.317 осіб (79,2%); з того по містах 5.289 (34,2% міського населення), по селах 62.028 (89,2%) сільського населення.

З городництва і лісництва черпало засоби до життя 1244 осіб. **З промислу і ремесла** жило 6.700 осіб (7,9%); з того по містах 4.065 (26,2%), по селах 2.635 (13,8%). З цього числа 6.700 черпали засоби на прожиток з ковальства 385 осіб, мінерального промислу 376, тартаків 235, столярства 353, кравецтва 496, шевства 872, млинарства 292 різництва 444, будови домів 918 водотягів 240.

З торговлі й обезпечень жило 3.270 осіб (3,8%); з того по містах 2.512 (16,2%), по селах 758 (1,1%). З цього числа з торговлі товарами черпали засоби до життя 2.791 осіб, з ведення ресторанів, шинків 283. **З комунікації і транспорту** проживало 2.828 (39,3%); з того по містах 971 (6,3%), по селах 1.857 (2,7%). При залізницях працювало 2.444 осіб. **З інш. джерел** черпали засоби до життя 4.892 осіб (5,8%); з того по містах 2.649 (17,1%), по селах 2.243 (3,2%). Сюди слід зачислити особи, які працювали: в публичній адміністрації 384, в службі безпеки 206, в церкві й віроісповідних громадах 260, в загальнім шкільництві 290, з лікування і гігієни 288, з домашньої служби 617, і з емеритури та інвалідських рент 1.084.

ВЕЛИЧИНА СІЛЬСЬКИХ ГОСПОДАРСТВ.

На загальне число 9.740 господарств: карловатих **нижче 2 га було 3.768,** на яких проживало 17.996 осіб (4,8 на господарство); 3.822 простором від 2—5 га, на яких проживало 22.203 осіб (5,8 на господарство); 1.030 простором від 5—10 га, на яких проживало 6.726 осіб (6,5 на господарство); 97 простором від 10—15 га, на яких проживало 685 осіб (7,1 на господарство); 27 простором від 15—50 га, на яких проживало 115 осіб (4,3 на господарство) і 22 простором 50 га і більше, на яких проживало 79 осіб (3,6 на господарство).

З найманої праці у хліборобстві проживало 8.013 осіб; з цього числа припадає на умових працівників 86, на фізичних робітників 7.927, між якими було 79 ремісників. З числа 8.013 могло працювати тільки 4.117 осіб (між ними 2.734 припадає на мужчин), решта попадає на дітей і немічних.

—o—

Виборча ординація до сенату.

На основі яких правних постанов відбудуться вибори? — Вибори до сенату відбудуться на основі: 1) постанов нової польської конституції і 2) на основі закону з дня 8. липня 1935. (В. З. ч. 47. поз. 320) про виборчу ординацію до сенату.

Постанови конституції і вибори до сенату. Нова польська конституція говорить про вибори до сенату таке: Арт. 47: (1) Сенат складається із сенаторів, покликаних в 1/3 Президентом Річипосполитої, а в 2/3 вибраних.

Арт. 47: (2) Виборча ординація до сенату означить число сенаторів та спосіб їх покликування та означить категорії осіб, яким прислуговуватиме право вибирати і бути вибраними.

ЗАКОН ПРО ВИБОРЧУ ОРДИНАЦІЮ ДО СЕНАТУ.

РОЗДІЛ І.

Склад сенату. — Арт. 1: (1) Сенат складається з 96 сенаторів. — (2) Президент Річипосполитої покликує 32 сенаторів. — (3) Горожани, які мають з титулу заслуги, освіти або довіря право вибирати до сенату, покликують через своїх делегатів у воєвідських виборчих колегіях 64 сенаторів. — (4) З числа сенаторів, покликуваних воєвідськими виборчими колегіями припадає: на місто Варшаву, келецьке і львівське воєвідство по 6 сенаторів; на воєвідство варшавське і лудзьке по 5 сенаторів; на воєвідство люблинське, волинське, краківське і познанське по 4 сенаторів; на воєвідство виленське, білостоцьке, тернопільське і шлеське по 3 сенаторів; на воєвідство новгородське, поліське, станиславівське і поморське по два сенатори.

РОЗДІЛ II.

Право вибирання. — **Арт. 2: (1) Право вибирання до сенату мають: (1) З титулу особистої заслуги: горожани, відзначені ордером білого орла, ордером віртуті мілітарі, хрестом або медалем незалежности, хрестом хоробрих, ордером відродження Польщі або хрестом заслуги.**

Заввага: Число виборців з титулу особистої заслуги є в Польщі дуже велике, але українці не матимуть виборців з того титулу.

(2) З титулу освіти: а) горожани, які покінчили вищу школу або фахову школу ліцейного ступня, педагогічний ліцей, або школу підхоружих, б) горожани, які або покінчили одну з рівнорядних шкіл з вичисленими в попередньому уступі школами, або мають старшинський степень:

Пояснення: У нас виборцями з того титулу буде досить поважна кількість осіб. Між іншим мають право вибирання учителі і священики і то так ті, які покінчили теольогічний виділ університету, як і ті, що покінчили Богословську Академію у Львові або духовну семинарію в Станиславові чи Перемишлі. Не мають права вибирання ті, що мають тільки гімназіяльну матуру.

(3) З титулу довіря горожан: а) Горожани які займають становища з вибору в територіяльній самоуправі, а саме: члени воєвідських рад (соймиків), повітових, волосних і міських рад, а також члени міських управ; б) горожани, які займають становища в управах господарської самоуправи та в управах господарських і професійних організацій, а саме: радники рільничих, промислово-торговельних і ремісничих палат, предсідники управ цехів та предсідники відділів тих промислових союзів і ремісничих, господарських організацій, які є обняті промисловим законом; предсідники зарядів рільничих кружків, обєднаних у союзі рільничих палат і організацій, а вкінці предсідники зарядів відділів (кол) тих професійних працівничих організацій, які нараховують щонайменше тисячу членів, що платять вкладки.

Пояснення: Тепер саме ведеться боротьба за те щоби виборцями до сенату були голови Кружків „Сільського Господаря" і члени філій „Сільського Господаря" і є деякі виглади на те, що нам це вдасться що вичислені особи будуть виборцями до сенату.

в) предсідники зарядів місцевих відділів товариств вищої ужиточности. Такими товариствами вищої ужиточности є: Польський Червоний Хрест, Союз Пожежних Сторожей, Ліга Оборони протилетунської і протигазової і інші. **г) Члени зарядів вищих організаційних щаблів тих союзів, згаданих під буквою б і в).**

(2) Право вибирання до сенату з титулу предсідництв або членства в управі союзу, згаданого в попереднім уступі, прислугове лише тоді, коли цей союз або відповідна його організаційна одиниця проявляла діяльність найменше на три роки перед розписанням виборів до сенату.

Кому не прислуговує право вибирання? — Арт. 3: (1) Право вибирання до сенату не прислуговує тим горожанам, які перед днем розписання виборів до законодатних палат не покінчили 30-ти літ, а також і тим горожанам, яким не прислугує право вибирання до сойму.

Заввага: Вичислені в попередньому артикулі виборці до сенату мусять ще мати окремі умовини: покінчити 30 літ і мати право вибирання до сойму.

Хто може бути сенатором. — Арт. 4: (1) Право бути вибраним до сенату прислугує кожному горожанинові, який має право вибирати до сойму, коли перед днем розписання виборів до законодатних палат покінчив сороковий рік життя. — (2) Кандидувати можна лише в одній воєвідській виборчій колегії.

РОЗДІЛ III.

Розписання виборів і речинець вибору делегатів до воєвідських виборчих колегій. — Арт. 5: (1) Вибори до сенату розписує Президент Річипосполитої рівночасно з розписанням виборів до сойму. (2) Вибір делегатів до воєвідських виборчих колегій відбувається в неділю на два тижні перед днем голосування до сойму; вибір сенаторів у воєвідських виборчих колегіях — в слідуючу неділю по дні голосування до сойму. Президент Річипосполитої покликує сенаторів протягом семи днів від оголошення висліду виборів до сенату. — (3) Розписання виборів до сенату оповіщується у Вістнику Законів разом із виборчим календарцем, який подає дні, в яких мають бути довершені поодинокі виборчі чинности.

РОЗДІЛ IV.

Воєвідські виборчі колегії і обовязкові збори. — Арт. 6: (1) В кожнім воєвідстві і в місті Варшаві твориться одну воєвідську виборчу колегію. — (2) Воєвідські виборчі колегії складаються з делегатів, вибраних на обводових зборах. — (3) Предсідників воєвідських виборчих колегій і їх заступників покликує генеральний виборчий комісар, а предсідників обводових зборів та їх заступників покликує предсідник окружної виборчої комісії до сойму, на просторі якої відбудуться ці збори. — (4) Предсідниками і їх заступниками можуть бути тільки особи, які мають право вибирання до сенату. — (5) Предсідники воєвідських виборчих колегій та їх заступники будуть покликані не пізніше як у 15-тому дні, а предсідники обводових зборів і їх заступники не пізніше як в 18-тому дні по розписанні виборів до законодатних палат.

Хто виконує право нагляду? — Арт. 7: (1) Предсідники воєвідських виборчих колегій і предсідники обводових зборів наглядають над поваго́ю цих зборів. — (2) Учасника зборів, який нарушує супокій і лад предсідник може прикликати до порядку а на випадок дальшого невідповідного захowання виключити з засідання.

Пояснення: Зі сказаного слідує, що вибори до сенату є двоступневі, бо насамперід правиборці вибирають делегатів до воєвідських виборчих колегій, а потім делегати довершують вибору сенаторів.

РОЗДІЛ V.

Виборчі обводи. — Арт. 8: (1) Кожний повіт ділиться на виборчі обводи які числять 90—120 виборців до сенату. — (2) На кожний обвід припадає один делегат до воєвідської виборчої колегії. — (3) Поділ повіту на виборчі обводи переводить влада загальної адміністрації (повітове старосто).

Списки виборців. — Арт. 9: (1) Влада загальної адміністрації веде списки виборців до сенату окремо для кожного виборчого обводу. — (2) Кожний горожанин, який має право вибирати до сенату, буде вписаний до списку в тім обводі, в якім замешкує.

Пояснення: Влада веліла війтам і бурмістрам виготовити провізоричні списки виборців до сенату. Тому всі виборці-українці повинні зголошуватися з відповідними документами і припильнувати втягнення їх до списків.

Щорічна провірка списків. — Арт. 10: (1) Списки виборців до сенату провірюється щонайменше раз у рік. — (2) Одночасно зі списками виборців провірюється поділ повіту на виборчі обводи.

(Далі буде.)

В. Целевич.

ЖОВКІВЩИНА ЖИВЕ...

ВЕЛИКЕ ПОВІТОВЕ СВЯТО ФІЛІЇ „ПРОСВІТИ“ ЗІ ЗМАГАННЯМИ ХОРІВ І ОРХЕСТР У ЖОВКВІ ДНЯ 14. Ц. М.

Жовківщина, що досі не йшла у перших лавах нашого освітнього фронту й була доменою москвофільства та сельробізму, що виріс з нього — ця Жовківщина у дні 14. ц. м. дала доказ, що звертає з крутої дороги на правильний, широкий шлях культурно-освітньої праці. Філія „Просвіти“ в цьому місті, в якій згуртовані найкращі та найдіяльніші громадяни повіту, на чолі з д-ром Романковим повела в повіті від кількох місяців підсилену працю і частинним вислідом її було велике повітове свято тієїж філії, получене з конкурсом читальняних хорів та орхестр, що й відбулося мин. неділі.

Хто з львівських громадян дістав запрошення на це свято, не міг надивуватися. В ефектовно зладженій його програмці стояло чорне на білому, що хори читалень філіяльної округи, яких прибуде на свято до 30, виконають м. ін. твори Вагнера, а орхестри — увертюру і твір „Моя королева“ — Штольца. Не треба бути знавцем музики, щоби сумніватись, чи такі твори належать до репертуару читальняного хору та орхестри. А проте, хто дивувався тому, мусів приємно розчаруватись.

Неділя 14. ц. м. була вранці дощева. До девятої став падати такий дощ, що, здавалося, шкода було заходів, бо все одно зі свята нічого не вийде. Алеж у поїзді їхав з нами якийсь хор у нар. строях, тобто — на селі сказали собі, що свято буде. І справді. Біля 10-ої години сонця було вже в околиці повно, а біля церкви оо. Василіян гудів весело людський рій з цілого повіту та стукали коробки, в які збирали жертви на голодну Турчанщину. Свято буде!

Почалося воно врочистим богослуженням, у набитій людьми церкві оо. Василіян, до якого станули заст. ігумена о. д-р Й. Скрутень ЧСВВ та діяконами о. Гегедіш (уродженець — мадяр) й о. Маланяк, теж ЧСВВ. Серед пишно розмальованої церкви стояли на першому місці перед престолом почесні стільці, на яких сіли члени виділу Філії, поважніші громадяни повіту та делегати зі Львова. За ними — маса народу з ріжних закутин Жовківщини. Прегарний хор, яким проводив о. М. Борса ЧСВВ, високопатріотична проповідь о. місіонаря Р. Криницького із ЧСВВ, що на примірах зі св. Письма виказав, як у найскрутніші хвилини Господь помагав Ізраїлеві та візвав усіх не тратити надій і не опускати рук, розмолений нарід — все це зложилося на прегарну першу частину свята: з народом, здавалося, молилися за кращу долю, апостоли і святі, розмальовані мистецькою рукою арт.-маляра проф. Ю. Буцманюка, молилися янголи з обличчями дітей і здавалося — великий Христос-Панкратор знад вівтаря благословить цей почин жовківської землі, яким вона ступила на новий шлях.

В год. 2. попол. на площі біля Народнього Дому, замаєної і прикрашеної освітніми гаслами, серед якої стояла велика естрада — годі вже було протовпитись. У перших рядах крісел бачили ми не тільки майже всіх оо. Василіян, що дуже причинилися до тієї імпрези, але і священиків з повіту та багато інтелігенції, навіть зі Львова, скрізь довкола товпилися селяни, не тільки молодь, але і старші, а кількість нараховувано під кінець свята на 4 тисячі голов. Орхестри з Мостів Великих, з Бутини і Жовкви (Т-ва „Зоря“) почали марш і під естраду почали виходити з Нар. Дому хори, що йшли здисципліновано, у прегарній народній ноші й уставлялися в чотирокутник. Цілий штаб впорядчиків тримав підчас тієї точки і ввесь час свята зразковий лад і за це їм оправедливо належиться признання.

Нарешті на естраду виходять найкращі хори і вся маса співаків, яких 500 осіб, почала в супроводі орхестри гимн „Боже великий, єдиний“. Виструнились люди, зняли шапки, а могутній спів залунав на все місто, зворушуючи до сліз.

Потім хори відійшли, знову дисципліновано і зразково і почався конкурс. Кожну точку конкурсу заповідали через мегафон. При столику жюрі засіли відпоручник Матері-Просвіти ред. А. Курдидик, знавці дир. І. Охримович, проф. Гриневецький і о. Борса ЧСВВ, голова філії д-р Романків, арт.-мар. проф. Буцманюк та п. Утрисківна.

Конкурс почав промовою з естради делеґат „Просвіти“ зі Львова ред. А. Курдидик, відмічуючи значіння пісні, зокрема рідної пісні для українського народу в сучасний мент, виказуючи її історичну традицію й силу та взиваючи всіх плекати й любити її. Промова, ядерна й коротка, викликала рясні оплески, що й були подякою „Просвіті“ за її привіт Жовківщині, який делеґат передав на вступі своєї промови.

Далі чергою йшли попиcи хорів. Входили вони на естраду, співали по дві пісні й виходили — дівчата у право, хлопці у ліво. За той час підходив, готовий уже підчас попередньої пісні, інший хор на перед естради — у попиcі не було ні на момент затримки чи заколоту, а це доказувало велику дисципліну сел. мас та зразкову організацію свята (головна заслуга інж. Татомира). Ішли і співали хори чергою: хор Жовкви (гимн Просвіти), Двірці (дуже гарна біла ноша), Глинсько (дівчата в червоних хустках), Гребенці, Старява Стара (однакова ноша дівчат), Мости Великі (хлопці у довгих синіх сіраках) і Сопошин (великий хор, дівчата одностайно в синіх спідничках і білих блюзках), а закінчив цю ґрупу хор з Боянця масовою деклямацією „Кудою йти“, що так, як кожна точка хору, зібрала гучні оплески. У другій ґрупі хорів співав хор з Мокротина, Мервич (добра гармонія, добра нар. ноша), Замочка (дівчата в однаковій ноші) і Провали. Цю ґрупу закінчили бездоганно виведені вправи дівочого доросту Р. Ш. у Жовкві лентами й вінками, що склалися на оригінальну кольористичну картину серед цього свята. Третю попиcову ґрупу створили хори з Зіболок (однакові фартушки й чорні сердаки), Бутини (дуже добре жіноче й мужеське сольо) — два хори, Скваряви Нової (червоні віночки, жовто-сині ленти) та хор „Зорі“ з Жовкви, а четверту — хори з Крехова, Віднова, Добрусина, Мацошина (дуже великий хор зразково однакова ноша) та Реклинця (біла ноша дівчат і хлопців — чи не найкраща з усіх). У перервах між ґрупами грали — конкурсово й орхестри: між 1. і 2. — з Мостів Великих, між 2. і 3. — з Бутин, між 3. і 4. — з Жовкви. З цих найкраща технічно орхестра з Мостів Великих, хоч із Бутин і „Зорі“ виявили вже велику працю над своєю грою.

Під кінець конкурсу, що тривав до 7. год. веч. почав накрапати дощ і проголошено перерву. Підчас неї жюрі підсумувало висліди конкурсу й у висліді їх оголосило:

Признати першу нагороду конкурсу хорові з Бутин, другу орхестрі з Мостів Вел., третю, як другу нагороду за спів — хорові з Мокротина; відзначити хори з Реклинця, Мостів, Сопошина, Провали, Жовкви, Мервич, Віднова й Боянця за деклямацію; відмітити дириґентську працю о. Борси ЧСВВ (3 хори), Панчишина Осипа (4 хори) і Завадки Остапа (4 хори); відмітити доріст Р. Ш. Жовква за вправи і за ношу хори: Двірці, Реклинець, Мокротин, Замочок, Мервичі. Крім цього жюрі висловило признання всім хорам за високий рівень продукцій, за працю та за дисципліну.

Це рішення жюрі подано до відома хорам, що знову зібралися на площі, а делеґат „Просвіти“ роздав їм, після заохоти до дальшої праці, грамоти. Свято закінчив нар. гимн, який кілька тисячна маса відспівала під звуки всіх орхестр.

Вечором у Нар. Домі в Жовкві відбулися вечерниці для членів усіх хорів з повіту, на яких інтеліґенція й селяни бавились спільно, веселі з висліду праці, до білого дня.

Цей день був для Жовківщини, гадаємо, переломовим. Виказав він, що Жовківщина працює, а свідомість того повинна проводові повіту та усій Жовківщині додати заохоти до чергових зусиль на дорозі до кращого. (—)

ПО ШИРОКОМУ СВІТІ.

— В провінції Гопей (Китай) пливе ріками Голубою і Ган багато трупів. В деяких районах, залитих повінню, військо, що бере участь у рятівничій акції, від двох днів не дістає поживи.

— До Москви приїхав турецький міністер національної господарки Джеляль Баяр, якому товаришить кількох представників турецьких промислових і фінансових кол.

— Дотепер обчислюють число людей, які згинули разом з майном від повені у Китаю, на 12.000 осіб.

— Югославянська королева-вдова Марія прийняла на авдієнції у Бледі грецького міністра війни ґен. Кондиліса.

— „Райніш-Вестфаліше Цайтунґ“ повідомляє, що до абісинської армії прийняли досі 40 грецьких старшин, які по невдатній революції Венізельоса втікли до Болгарії.

— Під Барсельоною перевернувся вчора автобус, що віз дітей на проґульку. 20 дітей важко поранених перевезли до шпиталю.

— Автобус, що віз до Голяндії 20 подорожних з Вільбрек у Бельгії, впав до каналу Пурнгост (недалеко Антверпен). Катастрофу спричинило те, що автобус виминав ровериста, який ненадійно надїхав. З 20 подорожних 11 втопилося.

— В Баняльюці (Хорватія) відбулися вчора збори опозиційних ґруп. Промовці, в присутности численно зібраних мас, висловлювали надію, що уряд Стоядиновича дотримає обітниці і поверне краєві політичний спокій та громадські вольности.

Еміґраційні справи.

ЧИ МОЖЛИВІ ВИЇЗДИ ДО ФРАНЦІЇ?

В останніх роках були можливі виїзди до Франції на підставі поіменних завізвань, або контрактів праці. З днем 1. січня 1935 р. вийшов розпорядок польського уряду, згідно з яким припинено аж до відкликну видачу еміґраційних пашпортів навіть для тих, що дістають з Франції контракти праці.

Виїмково є передбачені розпорядком дозволи, але лише за згодою Міністерства Суспільної Опіки.

ВИЇЗДИ РІЛЬНИКІВ ДО АРҐЕНТИНИ.

Виїзди до Арґентини дозволені лише на основі афідавіту, надісланого з Арґентини. Без афідавіту можуть їхати до Арґентини самітні рільники або рільничі родини, якщо матимуть 2.300 зол. на купно землі в Арґентині.

Дорога до Арґентини коштує 775 зол. Рільники платять лише 667.50 зол. за корабельну карту дорослої особи. Вимагану суму 2.300 зол. мусить кожний еміґрант чи родина зложити ще перед приступленням до полагоди передвиїздових формальностей.

ВАЖНЕ ДЛЯ РЕЕМІҐРАНТІВ ІЗ ФРАНЦІЇ.

Реемігранти, що вертаються з Франції, привозять з собою дуже часто французькі гроші в більоні. При заміні більону на польські золоті мають реемігранти великі труднощі, бо при заміні більон далеко дешевший від паперових грошей і не всі контори виміни хочуть більон приняти.

Тому вказаним є, щоби реемігранти вимінювали французькі гроші на пограничній стації в Збоншиню, де находиться окремий кіоск виміни.

НЕВІРНІ ЕМІҐРАЦІЙНІ ІНФОРМАЦІЇ.

До Товариства Опіки над Українськими Еміґрантами звертається чимало осіб із запитами про можливости виїзду на Кипр. Є це наслідки баламутних вісток про виїзди на чужину, які ширять серед нашого населення еміґраційні обманці. **На Кипр нема ніякої еміґрації** і хто ширить інші вісти, той свідомо впроваджує в блуд населення.

За інформаціями в справі виїзду на чужину повинні заінтересовані звертатися до **Товариства Опіки над Українськими Еміґрантами у Львові**, вул. Вишневецьких ч. 4. II. пов. ч. дв. 25.

Розписання виборів до сойму і до сенату.

ВИБОРИ ДО СОЙМУ 8. ВЕРЕСНЯ.

ВАРШАВА, 15. 7. ПАТ. У „Деннику Законів" ч. 49 з дня 15. липня 1935 р. оголошено такий розпорядок президента Польщі з дня 15. липня ц. р. про вибори до сойму:

„На основі статті 9 уст. 1 виборчої ординації до сойму (Д. З. ч. 47 поз. 319 з 1935 р.) заряджую вибори до сойму і визначую голосування на 8. вересня ц. р.

Виборчі чинности будуть доконані в речинцях, означених у виборчім календарці, який долучено до цього розпорядку.

Розпорядок підписали: президент І. Мосьціцький, прем. В. Славек, міністр внутрішніх справ М. Зиндрам Косцялковський, міністр справедливости Чеслав Міхаловський.

ВИБОРИ ДО СЕНАТУ 15. ВЕРЕСНЯ.

Одночасно в цім самім числі „Денника Законів" оголошено такий розпорядок про вибори до сенату: „На основі статті 5 уст. 1. виборчої ординації до сенату (Д. З. ч. 47 поз. 320 з 1935 р.) заряджую вибори до сенату.

Виборчі чинности мають бути доконані в речинцях означених у виборчім календарику".

Розпорядок підписали: президент І. Мосьціцький, прем. В. Славек і міністри: внутрішніх справ і справедливости.

Виборчі календарці подамо завтра.

——o——

ВІДГУКИ ДНЯ.

На межі двох соймів.

Скінчився сойм. Скінчилися засідання, промови, інтерпеляції, інструкції і тим подібні обструкції. Посли розїхались, доки ще важна була карта вільної їзди, щоби мріяти про новий вибір, або тужити зі минулим. Неодин з них уже ніколи не вернеться до соймової салі, соймового буфету і соймової стратосфери. Число послів зменшене, так, що й для самих Бебеків не стане місця, щож говорити про опозицію... Вейська вулиця, хоч і побачить ще неодного з них, то вже не прийме з такими почестями, як колись перед відомими промовами покійного маршала. Вони перебіжать мимо соймового будинку, зітхнувши стільки і полагодивши орудки, поженуть на двірець, бо... це останній особовий поїзд з підміською тарифою. Зовсім так як ми, сядуть до третьої кляси і потелепаються в свояси.

Панове б. Посли! Не думайте, що радію з цього. Я нераз завидував Вам вигоди на мягких канапах першої кляси, але моя зависть була доброзичлива. Коли злостився, то тільки на себе: чому я не маю політичного хисту і не вибився серед політиків! Не радію, що ходите тепер як буськи по Спасі, з опущеними дзьобами і погаслим зором. Час до часу тільки піднесете голову, глянете в синю далечінь, у ваш вирій, і знову похнюпитесь: 208! — таке мале число! А ще до того половина нових...

Ще наші б. посли — пів біди. З дієт стягала партія велику данину, вільна карта їзди була, але вільних рухів — не дуже, виникнула якась історія, чи інша пацифікація — їдь, а й з нетикальністю не було надзвичайно. Але отих усіх назначених, призначених і несподіваних бебеків, то мені таки дуже жаль. Ударив у нього мандат, як ласкавий грім з ясного неба, забив йому памороки і він так пять повних літ замакітрений ходив. Виробив собі за той час міну, навчився клепати протекційно по плечах, інтервенював, грозив і обіцював. А тепер другий грім, тим разом менше ласкавий, а зза хмар голос міністра: „Мало хто вернеться з вас на посольське сідалище!" Міняти посольську легітимацію на книжочку „Каси Хорих", посольські дієти на скромну платню в якімсь куті повітового виділу, канцелярії суду, чи протоколу староства — це направду прикро.

Але Бог з ними. Побули, поголосували і відійшли.

Тепер черга на 208 і 96. Ще на 208 послів, то хоч тонка як вівсик надія, але на 96 сенаторів — ніякої. Тут не тільки згода чинників та виборців, але ще й заслуги!..

Вибори не за горами і в нас почалися вже передвиборчі сплітки. Цей не буде, бо не хоче, той не буде, хоч дуже хоче, тамтой буде, бо жадає, а ще інший буде, хоч би не хотів. Вичисляє народ до 200 кандидатів і над кожним задумується, які має шанси.

А ніхто не подумає про одно: Є в нас „Психотехнічна Порадня", що радить при виборі звання. Приходить там чоловік, його змірять, зважать, заглянуть сюди, туди і рішають: „Ви на купця" або: „Ви на генерала". Людина знає до чого надається і не робить фальшивого вибору. Можеб так товпу наших кандидатів на послів завести туди.

Зміряли б оглянули, запитали, далиб якусь задачу і: Ви (наприклад) до банку, ви до столярки, а ви до трамваю!

Не думаю, щоби хтось не кандидував, але за те виборці знали б, що робити.

Галактіон Чіпка

НОВИНКИ

— **Український священик знехтував рідну мову.** Дня 9. липня ц. р. перед окружним судом з Чорткова на виїздній сесії в Заліщиках відповідав о. Микола Гаевий, парох з Бедриковець повіту Заліщики, з цілою своєю ріднею за провину арт. 129 і 132 карного код. Оборонцями в цій справі були адвокати д-р Стефанович і д-р Гурко. Перед самою розправою після викликання справи підступив д-р Гурко до о. Гаевого і тихцем звернув йому увагу, щоби не знехтував права вживання української мови в суді, на що дістав запевнення, що буде зізнавати по українськи. На диво підчас цілої розправи він зізнавав і давав всі вияснення в польській мові, а за ним пішла його жінка і сестра жінки. Тільки четверта обвинувачена, їх кухарка, хоч римо-католичка, зізнавала по українськи. Випадало й оборонцям виголошувати оборонні мови по польськи, одначе оба оборонці цього не зробили і промовляли по українськи. В таке прикре положення ставить українську палестру представник гр.-кат. духовенства.

— **Котюзі по заслузі.** Важке матеріяльне положення нашого селянства дає все ще сприятливий ґрунт для ріжних еміграційних гієн, що вимахнюють від бідних людей останній гріш, посилаючи їх у „світ за очи". Одним з таких ошуканців є еміграційний агент із Чорткова, Дойчман, що намовляв людей до еміграції на Кубу, обіцюючи їм там грушки на вербі. Жертви його злочинної агітації попадали, як відомо, в некольні життеві відносини на Кубі, де гинули з нужди або в морі, куди кидали їх бандити, перевозячи нібито до Злуч. Держав. Крім того Дойч вимагнював від багатьох осіб надплати за візи і т. п. Зате покарали його дві судові інстанції, а коли він відкликався до Найвищого Суду, там дали йому два і пів року вязниці з грижною 1.500 зол. та позбавленням прав на пять літ.

— **Проти спадку цін збіжа.** Щоби недопустити до незорганізованої подажі збіжа та обнижки його цін, повітовий виділ у Дубні рішив скуповувати збіже при допомозі хліборобсько-торговельних фірм і призначити на це відповідні гроші. У звязку з тим приступлено до будови збіжевого магазину в Дубні коштом 60 тис. зол. До співділання з тією акцією покликано хліборобські організації.

— **Жидівський самосуд.** Перед станиславівським судом ведеться карна розправа проти фірми братів Ґріфлів, що допустилися мільйонових ошуканств на шкоду багатьох жидів, що повірили їм свої гроші. Коли брати Ґріфлі вертали зі суду, юрба жидів стягнула одного з них із дорожки і тяжко побила.

— **Львівська хроніка.** На вул. Каштелянській у Львові знайшли вранці неживого чоловіка, пробитого ножем у груди. Показалося, що вбитим є Василь Пиц, який попереднього дня на площі Берестейській порізав ножем відомого апаша Тадея Цястоня. З пімсти спільники Цястоня вбили в ночі Пица. — В понеділок всі лякерничі і малярські робітники застрайкували, домагаючись вищої платні. — Б. купець Рудольф Фльор, власник більшого галянтерійного склепу у Львові, застрілився з причини банкроцтва. — При вул. Скарбківській скінчили самогубством 85-літній Стефан Стрий і його 58-літня жінка Анна, напившись денатурату. Причиною була нужда. — В готелі Бельґія при Бернадинській площі повісився Йосиф Сваричевський, заживши одночасно більшу скількість порошків на біль голови. — Аврамові Гамерлінгові із Станиславова вкрали з мешкання його кревних при вул. Баторія гардеробу і 400 золотих.

— **Жахлива самоходова катастрофа** склалася біля Войнічa на шосі Тарнів—Краків. Самоходом їхав з Тарнова д-р Волянський з жінкою і кількома особами. З невідомої причини злетіла з переднього колеса опона, наслідком чого самохід перевернувся тричі і впав до придорожного рова. Зпід дрізок розбитого самоходу роздався крик. Надбігли селяни і побачили біля самоходу трупа 25-літної д-р Ірини Волянської, а зпід самоходу добули тяжко раненого його власника Стефана Слонінку та його жінку Зузанну. Лекше раненими вийшли д-р Романський, Волянський з Кракова та дві інші особи.

— **Вязні на відпустці.** До молочарської спілки в Стердині пов. Соколів вломилося в ночі пятьох бандитів і вкрали з каси 5.000 зол. За злодіями пустилася в погоню поліція. Постерунковий Сінчук дігнав їх у селі Рудниках. Підчас стрілянини впав поліцист, тяжко ранений в черево і руку. Перевезений до шпиталю він помер. Одночасно згинув від кулі один бандит, Ґаруґ, а другого, Федорчука, ранено. За іншими бандитами глядає поліція. Показалося, що всі вони сиділи у вязниці, з якої вийшли тільки на відпустку.

— **З Польщі.** Над Плоцьком перейшла градова буря, що наробила в цілій околиці великого знищення. Від громів вибухли в ріжних місцях пожежі. — У Вислі біля Влоцлавка втопилася в часі купелі жінка професора місцевої промислово-ремісничої школи, Околова, осиротивши дволітню дитину.

— **Матура у вязниці.** Свого часу арештовано в Букарешті двох гімназистів, Чезяна і Донеску за вбивство міністра Поповича і засуджено на довголітну вязницю. Сталося це в часі, як вони мали здавати іспит зрілости. Одначе засуд зовсім не зіпсув настрою обом молодцям. Вони написали з вязниці подання до міністерства освіти, що хочуть здавати матуру. Дирекція вязниці піддержала їх подання, тому що оба поводилися зразково і міністерство вволило їх бажанню. До вязниці удалася окрема іспитова комісія і перед нею оба увязнені матуристи здали письменний та устний іспит зрілости з відзначенням. Тепер міністерство освіти позволило обом матуристам продовжувати у вязниці свої студії.

— **Некорисна сумішка крови.** В місцевості Шверін у Меклембурґії запав характеристичний присуд дисциплінарного суду. Один жид заскаржив урядовця, що відмовився дати йому цивільне вінчання з німкою арійського походження. Дисциплінарний суд увільнив його. В мотивах присуду стверджено, що вправді формально нема ще закону, який забороняє подружя між арійцями і неарійцями, одначе не можна змушувати урядовця цивільного стану до видавання таких вінчальних актів, бо це вело би до змішання арійської крови зі семітською, роблячи її з національного становища некорисною раз на все.

— **Вхопили дівчину.** Як повідомляють з Оберпфальцу, між місцевостями Боденвер і Брук якісь бандити вхопили 16-літну дівчину, Марґарету Віндль. Коли дівчина зі своєю мамою йшла на луку по траву, на шосі задержалося нагло перед ними авто, що їхало з Бруку. Заки переляканa мати опамяталася, якісь люди затягнули дівчину до авта і швидко відїхали. Минув тиждень і повідомлена поліція не попала на сліди дівчини.

— **Летунська катастрофа.** Голяндський пасажирський літак, що вдержував постійну комунікацію на лінії Амстердам-Мальме, з причини дефекту мусів вернутись на амстердамське летовище. Підчас осідання апарат ударив крилом об землю і спалахнув відразу вогнем. Чотири члени залоги і два пасажири згоріло живцем. 13 пасажирам і одному членові залоги удалося врятуватися.

З кіна.

Кіно „Атлянтік": „ВОЛОДАР МІЛІОНІВ".

Програма літня і огіркова на 100відсотків. З початку неймовірна своєю глупотою т. зв. музична комедія „Журби телефоністки", в якій не розуміємо ані „комедійности", ані телефоністок, тим паче їхніх журб. Журби має публика оглядаючи той вицвіт американського гумору. „Володар міліонів" — з Фей Врей і Денек Гольтом у головних ролях — це історія фабричного робітника, який ставши фабрикантом забуває про потреби робітників і в погоні за грішми тратить усе, навіть, як здається, власну жінку. І може на цьому і скінчилось би, колиб не янгол в особі біржевика (!), який не тільки погоджує пару, але ще й помагає станути на ноги ревному фабрикантові-банкротові, купуючи йому фабрику. Фільма нудна і нецікава; все таки має один плюс: не має жодної ревієвої сцени!

Кіно „Апольо": „І. Ф. 1. НЕ ВІДПОВІДАЄ".

Фільма з низки сензаційно-фантастичних. І. Ф. 1. — це назва штучного острова посередині дороги між трьома континентами, збудованого як база для літаків. Фільма з двома героями, з яких Шарль Бое є летуном, а Жеан Мюре — винахідником і будівничим острова. Геройка, Діна Пароля, любить обох по черзі і в обіймах винахідника щасливо закінчує досить невиразну і поплутану акцію, в якій не бракує цілком зайвих і неоправданих персонажів (фотограф). Кілька чудових знимок літаків. Взагалі — початок найцікавіший, середина сяк-так ще можлива, кінець не оправдує сподівань.

Листування Редакції.

Вп. Б. Л. — Ямне. Дописи містимо, щиро дякуємо. Бажана адреса: **Великий Луг, вул. Коперника ч. 5.**

Дописи.

ДЕЛЯТИН.

Шевченківський концерт. Минулої неділі відбувся в Делятині концерт в честь Т. Шевченка заходом Т-ва „Просвіта". На програму свята зложились: гарна промова д-ра Навроцького про життя й значіння Шевченка; три декламації Навроцької, Колодія й Микитюківної та хорові продукції мужеського хору зі Станиславова „Думка". Свято пройшло дуже гарно і полишило гарне враження. У виконанні програми слідна була підготовка й приготування. „Думка" співала дуже гарно, доказом чого були бурхливі оплески по кожній пісні. Спеціяльно сильне враження лишилось по „Кантаті Шевченкові" Малицької-Стеценка. Публики багато, заступлене було все делятинське громадянство, крім того було багато гостей з Дори, Ямного, Яремча й інших місцевостей. Б. Л.

ЯМНЕ коло Яремча.

З життя місцевої читальні Т-ва „Просвіта". Рік тому писали ми в „Ділі" про життя гуцулів, про їх долю й недолю, а спеціяльно багато місця посвятили ми відносинам, що панували в чит. Т-ва „Просвіти". Нині з приємністю стверджуємо, що обставини в читальні змінились на краще. Молоді й ідейні люди довели таки до свого і вибрали новий Виділ, який дбав про те, щоб життя в читальні розвивалось. Головою читальні є тепер Ф. Павлюк, секретарем Прокопів, скарбником Німчук, інші члени Виділу теж розуміють своє завдання. Першою спробою нового Виділу рушити життя в Ямнім було зорганізування аматорського гуртка, який минулого Великодня виставив „Свекруху", що пройшла з повним матеріяльним, ще більше моральним успіхом. Дальше новий Виділ, розуміючи величезну вартість друкованого слова, упорядкував занедбану бібліотеку. З бібліотеки користали в зимі радо члени читальні, що сходилися в домівці, яку для читальні піднаймав Прокопів. Тепер читальня домівки не має. І це є великою журбою теперішнього Виділу, який за першу й найважнішу ціль поставив собі будову власної домівки, яку попер. Виділ будував кілька літ так, що.... роззичував зібрані гроші людям. Грошей люди не віддають, площа стоїть дарон. Новий виділ хоче перевести заміну своєї площі на іншу (догіднішу, бо в центрі села) й ще цього року приступити до будови. Кількасот золотих лежить в банку в Делятині, решту хоче Виділ призбирати з вкладок, фестинів і вистав аматорського гуртка. Тому то читальня уладжує при допомозі охочих до праці літників-українців, 21. липня ц. р. великий фестин, з якого весь дохід призначений на будову читальні. Тут слід зазначити, що літники-українці, яких цього року є в Ямнім досить багато, повинні взяти масову участь в фестині і в той спосіб причинитися до приспішення будови домівки читальні. Хто знає відносини на Гуцульщині (ріжні „свента гуцульщизни"), той напевно знає чим є для гуцулів власна домівка читальні Т-ва „Просвіта", де моглиб сходитись, де можнаб виголошувати реферати. Обовязком літників-українців піддержати і заохотити гуцулів до праці над кращим завтра. Виручуватись нам „відпочинком" не вільно, бо можемо колись дуже і дуже на себе нарікати. Б. Л.

—o—

Нові книжки й журнали.

ЖУРНАЛИ.

КООПЕРАТИВНА РЕСПУБЛИКА, економічно-суспільний місячник. Львів, липень — серпень 1935. Р. III. Ч. 7—8. Зміст: На окраю днів. О. Мицюк: Михайло Драгоманів і прудонізм. Ю. Галяревич: „Народня Торговля", як осередок міської споживчої кооперації. Деякі дані про судовий повіт Рава Руська, як примір для інших повітів. О. Г.: До питання віддовження. Е. Вербицька: Міжнародня жіноча кооперативна гільда. Г. Міллер: Боротьба за справедливість у господарському житті. К. Коберський: Як повинна виглядати наша кооперативна школа. „Кооператива чи приватне підприємство". „Світ перед нами". Серед книг. З кооперативного життя. Додаток. Василь Нагірний: З моїх спогадів. Стор. 1—16. 1 аркуш.

УКРАЇНСЬКИЙ ПАСІЧНИК, орган пасічницької секції Т-ва „Сільський Господар". Львів, липень 1935. Р. VIII. Ч. 7.

ЖИТТЯ І ПРАВО, вістник теорії і практики. Львів, червень 1935. Р. VIII. Ч. 2 (33). Зміст: Д-р Кость Левицький: Д-р Ст. Дністрянський. Д-р Ал. Павенцький: Увласнення лупківського війтівства. Д-р Вол. Лисий: Чи на тимчасові зарядження суду, видані перед, або в ході процесу, потрібна є клявзуля викональности. Т. Д.: До § 865 к. п. в. До §§ 236 і 259 п. ц. і арт. II. уст. 3 і 21 закону про охорону льокаторів. З організаційного руху. Д-р Кость Левицький: Д-р Андрій Чайковський. Бібліографія з життя нашої адвокатури. Відозва Української Наукової Асоціяції.

СВІТ ДИТИНИ. Львів, липень 1935. Р. XVI. Ч. 11.

ТЕХНІЧНІ ВІСТИ, орган Українського Технічного Товариства. Львів, квітень — червень 1935. Р. XI. Ч. 2.

ЗА НЕЗАЛЕЖНІСТЬ. Львів, липень — серпень 1935. Р. II. Ч. 8—9.

СВІТ МОЛОДІ, місячник для українських дівчат. Коломия липень — серпень 1935. Р. II. Ч. 7—8.

CODZIENNA GAZETA HANDLOWA. Wydanie jubileuszowe na dziesięciolecie Wydawnictwa 1925—1935. Warszawa, lipiec 1935. R, X. Cena 2 zł. Стор. 128, ф. 4-о.

MORZE, organ Ligi Morskiej i Kolonjalnej. Warszawa, lipiec 1935. R. XII. № 7.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає.

Театри.

Великий Міський Театр.
Нечинний.

Театр Ріжнородностей.
Вівторок, 16. VII. год. 8 веч. „Авантюра в раю".
Середа, 17. VI. год. 8 веч. „Авантюра в раю".

Кіна.

АДРІЯ: „Долина тривоги", „Страшна ніч у Зоо".
АПОЛЬО: „І. Ф. 1. не відзивається".
АТЛЯНТИК: „Володар міліонів".
ВАНДА: „Распутін" і „Платинова білянка".
ГРАЖИНА: „Гра змислів".
КАСІНО: „Щастя на вулиці" і „Великий Грач".
КОЛІСЕЙ: „Каріока", „Антек Поліцмайстер".
КОПЕРНИК: „Серце індіянки".
МАРУСЕНЬКА: „Поворот Натана Бекера" і „Колишня і теперішня Москва".
МІРАЖ: „Імітація життя".
МУЗА: „Пан без помешкання".
ПАКС: Нечинне.
ПАЛЯС: Короліеський двійняк".
ПАН: „Не хочу знати хто ти".
РАЙ: „Карнавал і кохання".
СВІТ: Похорони марш. Пілсудського.
СОНЦЕ: „Зас кохана" і ревія „Гринська шаліє".
СТИЛЕВЕ: „Кохання Фрайлайн Доктор" і ревія: „Джерело сміху".
УТІХА: „Бунтівник" і ревія.
ХИМЕРА: „Про що мріють дівчата".

Закордонне радіо.

Вівторок, 16. липня 1935.

Відень (506,8) 17·20 Веселі сісні. 18·00 Твори Шопена, **Прага** (470,2) 15·00 Концерт, 16·30 Сальонова музика, 19·25 Легка музика. **Париж** (1648) 22·50 Танкова музика, **Кенігсвустергавзен** (1571) 14·00 Музика, 23·00 Просимо до танцю, **Букарешт** (364,5) 20·15 Симф. концерт, **Будапешт** (550,5) 17·35, 23·00 Концерт, **Міляно** (221,1) 21·45 Оперетові мельодії, **Рим** 13·15, 22·00 Легка музика.

Середа, 17. липня 1935.

Відень (506,8) 19·20 Концерт, **Прага** (470,2) 12·30 Сальон. квартет, 16·30 Концерт, **Париж** (1648) 21·15 Камер. музика, 22·00 Легка музика, **Берлін** (356,7) 18·00 Граємо і співаємо, 20·45 Вечірня музика. **Кенігсвустергавзен** (1571) 12·00 Попул. музика, 18·00 Німецькі пісні, 22·30 Нічна музика, **Букарешт** (364,5) 20·15 Концерт солістів. 21·05 Попул. концерт. **Будапешт** (550,5) 19·00 Циганська музика. 20·45 Циганерія — опера, **Міляно** (221,1) 20·40 Аве Марія — опера, **Рим** (420,8) 17·05 Концерт солістів, 21·30 Симфонічний концерт.

Львівське радіо.

Вівторок, 16. липня 1935.

6·30 Ранішня авд., 8·25 Практичні вказівки, 11·57 Сигнал часу, 12·33 Метеорольогічні вістки, 12·05 Полудневий денник, 12·15 Прелюдія, 13·00 Хвилина для дітей, 13·95 Сальонова музика, 13·30 З ринку праці. 13·35 Легка музика, 15·25 Експорт, 15·30 Мандрівка по таборах, 16·00 Скринька П. К. О., 16·15 Фортепіян, 16·35 Легка музика, 16·50 Мандрівка Іванни, 17·00 Для наших літниш, 18·00 Великі зорі — гутірка, 18·15 Спів, 18·30 З вистави скавтів, 18·45 Сільська рерум, 18·50 Форт., 19·05 Програма на черговий день, 19·30 Спів (В. Качмар — бас), 19·50 Актуальна гутірка, 20·00 Людська механіка, 20·10 Концерт, 20·45 Вечірний денник, 20·55 Картини з життя колишньої і теперішньої Польщі, 21·00 Концерт — скрипка, 21·30 Вогнище закордонних скавтів, 22·00 Концерт хору „Весела пятка", 22·30 Спортові вісти, 22·40 Муз. з плит.

Середа, 17. липня 1935.

6·30 Ранішня авд., 8·25 Практичні вказівки, 11·57 Сигнал часу, 12·03 Метеорольогічні вісти, 12·05 Квінтет. 13·00 Хвилинка для жінок, 13·05 Пісні, 15·15 Біржа, 15·25 Експорт, 15·30 Форт.. 16·00 Табори для жінок, 16·15 Лірична суїта, 16·50 Мандрівка Іванни, Музика з гр. пл., 17·35 Скрипці і форт., 18·00 Веселий скеч, 18·15 Польща співає, 18·30 Що роблять діти, які залишились у місті, 18·40 Сільська рерум, 18·45, 20·10 Музика з плит, 19·05 Програма на черговий день, 19·15 Рекламовий концерт, 19·30 Діточа кімната, 19·50 Світ сміється, 20·00 „Ю. Лібельт" — фейлетон, 20·45 Вечірний денник, 20·55 Картини з життя колишньої і теперішньої Польщі, 21·00 Фліс — опера, 22·00 Й. Пілсудський в 1920 р. — відчит, 22·10 Спортові вісти, 22·20 Трансмісія з Варшави.

БІРЖА.

ГРОШІ.

Долар у Львові у приватних оборотах 5·25—5·27 зол.

Нім. марка 1·76—1·82, фр. франки 34·85—35·00, шв. франки 172·50—173·00, фунти стерлінги 26·15—26·30, австр. шілінги 99·00—101, чеські корони 21·80—22·00, рум. леви 30·00—32·00, ліри 42·00—43·00.

Золото: Долари 9·03—9·10, Франки фр. 34·40—34·80, Дукати 82·00—82·75, Корони 36·20—36·80, Рублі 4·60—4·70. 1 гр. зол. 5·924.

Срібло: Корони австр. 0·34, Рублі 1·50, Фльорени 0·85, 1 гр. ср. 0·07—0·08.

Заставні листи.

4 1/2 проц. дол. Т. К. З. 43·00—44·00, 5 проц. дол. Б. Г. 51·00—53·00, 4 проц. Зол. Б. Г. 43·00—44·50, 4 1/2 проц. Зол. Б. Г. 46·00—48·00, 4 1/2 проц. Ком. Б. Кр. 52·00—55·00, 4 проц. Б. Г. К. 61·00—64·00, 4 1/2 проц. Б. Г. К. 62·00—65·00, 4 проц. позичка м. Львова 46·00—47·50.

Преміївки.

Долярівки 52·50—54·00, Інвестиційна 104·00—107·50, Будівельна 42·00—44·00.

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗУ".

„Маслосоюз" повідомляє, що в дні 15. липня ц. р. кооперативам платив за: льоко Львів.

1 кг. масла дес.	2·30 зол.
1 кг. масла експорт.	2·30 „
1 л. молока	0·15 „
1 л. сметани	0·65 „
1 к. яєць	2·70—2·75 „

Пастеризоване молоко з доставою до дому у Львові 1 літра 24 сот.

Тенденція на масло звишкова, на молоко, сметану і яйця вдержана.

Маслосоюз повідомляє, що від 15. VII. ц. р. платить своїм доставцям за 1 кг. живої ваги птиці, льоко подвіря птахомясарні „М. С." у Львові, (вул. Декерта ч. 4):

Курята від 50 дкг.	за 1 кг.	0·90 зол.
Мол. однор. кури 1. кл.	„	0·80 „
Пантарки	„ „	1·30 „

Птицю приймає в скількости визначеного приділу для кожного доставця.

Когутів, качок, гусей, індичок та індиків з огляду на кінець сезону не приймає.